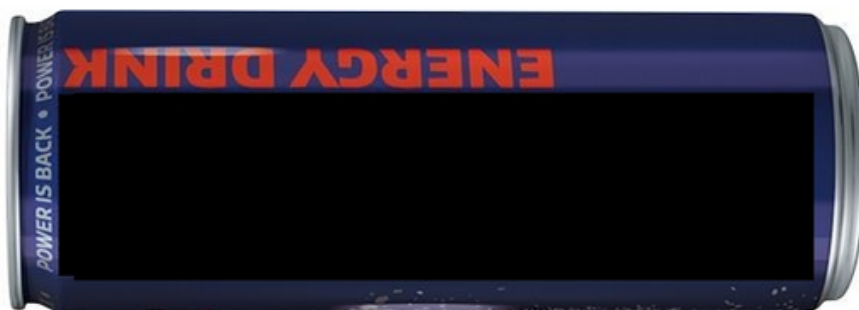

Załączniki do lekcji muzealnej „Substancja psychoaktywna – zagrożenie czy korzyść”

Załącznik 1

Źródło: www.amido.com.pl

Źródło: www.vend24.pl

Załączniki do lekcji muzealnej „Substancja psychoaktywna – zagrożenie czy korzyść”

Załącznik 1

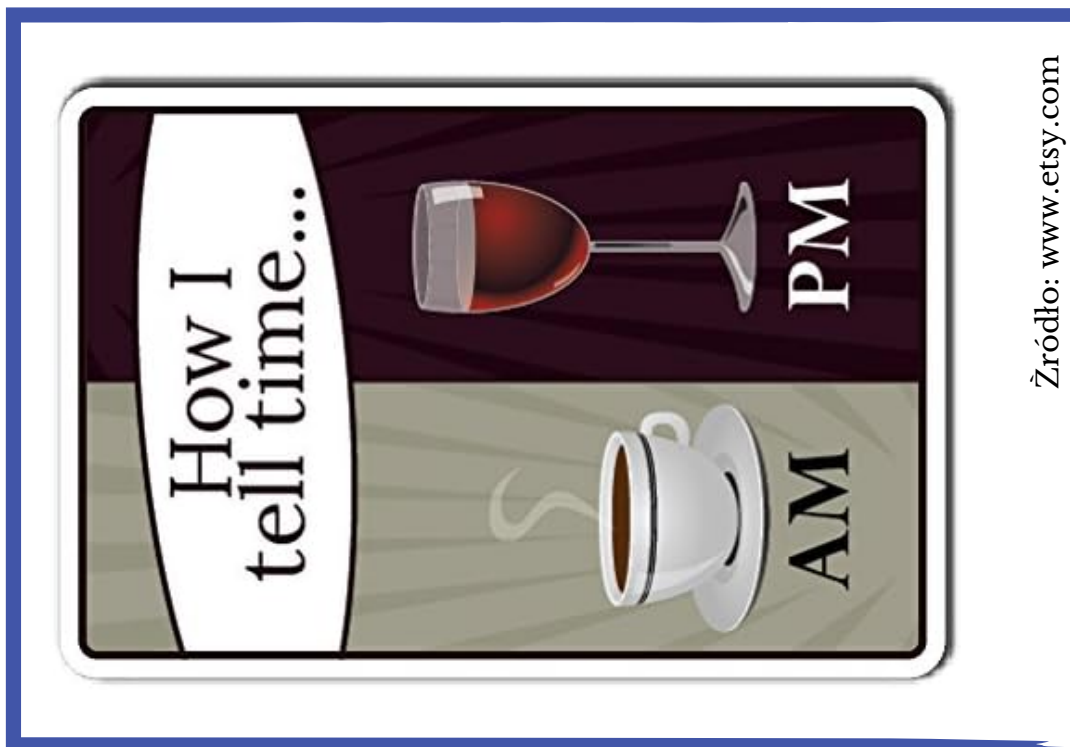
Źródło: www.amico.market.pl

Źródło: www.tbsnews.net

Załączniki do lekcji muzealnej „Substancja psychoaktywna – zagrożenie czy korzyść”

Załącznik 1

Załączniki do lekcji muzealnej „Substancja psychoaktywna – zagrożenie czy korzyść”

Załącznik 1

Fot. Muzeum Warszawy

Załączniki do lekcji muzealnej „Substancja psychoaktywna – zagrożenie czy korzyść”

Załącznik 2

Krople Inoziemcowa (*Guttae Inoziemcovi*) były popularnym środkiem stosowanym na rozmaite dolegliwości. Poza olejkiem miętowym i walerianą zawierały również substancję odurzającą – opium. Z tego powodu dziś już się ich nie produkuje. Znajdźcie na ekspozycji butelkę po tym preparacie (sala „*Materia Medica*”). Na jakie dolegliwości go stosowano?

Krople Inoziemcowa znajdują się w grupie narkotycznych środków przeciwbólowych.

Początkowo stosowano ją w charakterze środka wzmacniającego u ozdrowieńców po wyczerpujących chorobach. Później zaczęto ją podawać w postaci proszku lub specjalnie przyrządzonego syropu żołnierzom podczas przemarszów, sportowcom w czasie treningu, przy osłabieniu itd. „Pod pewnymi względami działanie (...) jest podobne do działania kawy, herbaty czy kakao – wszystkie zawierają kofeinę”.

Znajdźcie na ekspozycji (Sala „*Officina Sanitatis*”) puszkę po tym środku skrzepiającym (dodającym „krzepy”, czyli siły). Co jest na nim napisane?

Wyciąg z orzeszków cola.

Załączniki do lekcji muzealnej „Substancja psychoaktywna – zagrożenie czy korzyść”

Załącznik 2

Ziele letejskie / letejska roślina (łac. *letabilis* - śmiertelny) to nazwa maku lekarskiego, nadana przez rzymskiego poetę Wergiliusza, który pisał o "makach nasiąkniętych snem Lety". Leta - rzeka zapomnienia w Hadesie; kto napił się jej wody, tracił pamięć wszystkiego, co przeżył na Ziemi. Odszukajcie na ekspozycji ususzone główki maku lekarskiego (Sala „Materia Medica”). W jakiej grupie leków znajdują się produkty lecznicze zawierające substancje pozyskane z tej rośliny - morfinę i opium? Warto zaznaczyć, że morfinę podaje się dziś w leczeniu ostrego i przewlekłego bólu, a także w ramach opieki paliatywnej (opieka nad nieuleczalnie chorymi pacjentami).

.....

Leki działające na układ oddechowy, narkotyczne leki przeciwbólowe.

Dziś wszyscy wiedzą, że palenie papierosów szkodzi zdrowiu. Jednak aż do lat 70. XX wieku trwała dyskusja, czy rzeczywiście wywołuje ono choroby układu oddechowego. Co więcej, papierosy były kiedyś sprzedawane jako lekarstwa. Zamiast nikotyny zawierały inne substancję, m.in. pokrzyk wilczą jagodę (zawierający substancje odurzające). Znajdźcie puszkę po leczniczych papierosach (Sala „Materia Medica”). Na jaką chorobę układu oddechowego je stosowano?

.....

Papierosy Astmosan stosowano na astmę.

Załączniki do lekcji muzealnej „Substancja psychoaktywna – zagrożenie czy korzyść”

Załącznik 2

„Migreno-nerwosin”, potocznie nazywany „Kogutkiem”, był popularnym przedwojennym środkiem przeciwbólowym. Jego recepturę opracował płocki farmaceuta i przedsiębiorca Adolf Gąsecki. Popularność „Kogutka” sięgała daleko poza granice II RP – specyfik eksportowano do kilkudziesięciu krajów, m. in. do Australii czy USA. Być może dlatego na plakacie reklamowym umieszczono kulę ziemską wraz z napisem „cały świat zna proszki migreno-nerwosin”.

Kogutek zawierał w składzie m. in. kwas acetylosalicylowy i związek o nazwie fenacetyna. Ta druga substancja miała właściwości uzależniające.

Znajdźcie na ekspozycji („Sala Materia Medica”) wspomniany plakat reklamowy oraz opakowania po „Kogutku”. Przy jakich dolegliwościach zdrowotnych zażywano „Kogutka”?

.....

„Kogutek” polecany był na bóle głowy, zębów, grypę i przeziębienie.

Eter to potoczna nazwa eteru dietylowego, najczęściej stosowanego związku z grupy eterów. Eter ma właściwości narkotyczne, nasenne i znieczulające. Jest bardzo łatwopalny, a mieszanina jego par i powietrza jest silnie wybuchowa.

W 1846 roku przeprowadzono pierwszy publiczny zabieg z wykorzystaniem eteru jako środka znieczulającego. Skuteczność eksperymentu potwierdził pacjent, któremu William F. Morton, amerykański dentysta, bezboleśnie i w obecności świadków usunął ząb. Po kolejnym zabiegu, podczas którego operowany pacjent również nie odczuwał bólu, świat medyczny obiegnęła wiadomość, iż odkryto substancję o działaniu znieczulającym i usypiającym.

W latach 90. XIX wieku eter wykorzystywano do odurzania się (poprzez wążanie lub picie). Bardzo często kończyło się to uzależnieniem, określanym jako „eteromania” lub „eteryzm”.

Znajdźcie na ekspozycji butelkę po eterze (Sala „Kolor i szlif”). Dlaczego substancję tę trzymano w pojemnikach ze szkła oranżowego (ciemnopomarańczowego)?

.....

Szkło oranżowe najlepiej nadaje się do przechowywania leków, ponieważ zatrzymuje szkodliwe promieniowanie UV.

Załącznik 3

Ze wspomnień lekarza psychiatry, który był uzależniony od heroiny (Maciej Kozłowski „Moja heroina. Świadek psychiatry”, 2004 4.):

„Teraz wiem, że nikt z tych ludzkich szkieletów na dworcu nie chciał się stać narkomanem (rozmawiałem z setkami). Każdy zakładał, że jest inny, wierzył w swój rozsądek i wolną wolę, na której się do tamtej pory nie zawiódł. I to, uważam, jest tym "narkomańskim grzechem pierworodnym".

A ja zakładałem, że działanie narkotyku może mnie wprawdzie jakoś zmienić, ale przecież nie na tyle, abym nie był w stanie podjąć sensownego wyboru (z pozbyciem się go włącznie). Jakie to teraz dla mnie naiwne, aż rozczulające. Uważałem, że "ja" to dostępne mi myśli i przeżycia; że mój świat kończy się tam, gdzie kończy się moja świadomość, pojmowanie. I że nad tym własnym światem mam pełnię władzy, mogę sobą rządzić. [...]

.....

Na podstawie powyższego fragmentu i własnych przemyśleń odpowiedzcie na pytania:

Dlaczego osoba przyjmująca środki odurzające wierzy w swój zdrowy rozsądek?

W którym momencie zaczyna się uzależnienie?

W jaki sposób można zapobiec uzależnieniu się od środków odurzających?

Załącznik 3

Wspomnienia profesor psychologii Judith Grisel („Mózg a uzależnienia”, 2019 r.):

„Alkohol przyniósł mi fizyczną ulgę i okazał się duchowym antidotum na uporczywe podenerwowanie, którego nie potrafiłam zidentyfikować i z którego nie potrafiłam się nikomu zwierzyć. Wypiłam (...) u koleżanki dwa litry wina i nagle zmieniła mi się perspektywa, pozwalając wierzyć, że wszystko będzie dobrze – z życiem i ze mną. Tak jak ciemność pozwala dostrzec światło, a smutek radość, tak dzięki alkoholowi w mojej nieświadomości dotarło wreszcie, że rozpaczliwie szukam samoakceptacji i celu w życiu, że zupełnie nie potrafię poruszać się w skomplikowanym świecie stosunków międzyludzkich, strachu i nadziei (...). Nagle uwolniona od codziennych trudów i nudy, nareszcie odkryłam czym jest luz. Niewykluczone zresztą, że nie był to luz, a raczej znieczulenie, tyle że wtedy i jeszcze przez kilka kolejnych lat nie tylko nie dostrzegałam tej różnicy, ale też nic mnie ona nie obchodziła”.

Na podstawie powyższego fragmentu i własnych przemyśleń odpowiedzcie na pytania:

Jakie osoby są podatne na uzależnienie się od środków psychoaktywnych?

Czym różni się „luz” od „znieczulenia” i dlaczego przez kilka lat autorka nie chciała się nad tym zastanawiać?

Co doradzilibyście autorce, by (nie sięgając po środki psychoaktywne) odczuwała mniej strachu i nabrała odwagi w poruszaniu się w „skomplikowanym świecie stosunków międzyludzkich”?

Załączniki do lekcji muzealnej „Substancja psychoaktywna – zagrożenie czy korzyść”

Załącznik 3

Fragment artykułu o funkcji liści koki w społecznościach rdzennych Amerykanów (www.ekologia.pl):

„Współczesne badania archeologiczne wykazały, że ogromne ilości koki wykorzystywane były przez Inków podczas ceremonii religijnych. Cristóbal de Molina, hiszpański ksiądz, który mieszkał w Cusco około 1565 r. i przestrzegał tradycji Inków, opisał, w jaki sposób palili liście i wydmuchiwali opary koki w kierunku słońca – ich głównego bóstwa – i innych bogów, w ramach rytuału uzdrawiania chorych. Roślina była również czczona za swoje wróżbiarskie moce, a niektórzy kapłani byli specjalistami w odczytywaniu przyszłości z jej liści.

Ze względu na wysoką wartość liście koki mogły też służyć zarówno jako towar, jak i waluta. Urzędnicy publiczni otrzymywali wynagrodzenie za swoje usługi dla imperium w postaci metali szlachetnych, tkanin i koszy z liści koki. Król Inków – Sapa Inca – nagradzał lojalność kosztami liści koki. Były również rozdawane żołnierzom podczas świąt, aby celebrować zwycięstwo.

Hiszpańscy kronikarze z XVI i XVII wieku zauważyli, że tylko bogaci mogli spożywać liście koki. Juan de Matienzo napisał, że liście „były przysmakiem dla panów i wodzów, a nie dla zwykłych ludzi”. Po hiszpańskiej konkwiście konsumpcja koki rozprzestrzeniła się wśród rdzennej ludności. Hiszpańskie władze odkryły, że koka zwiększa produktywność, więc serwowały ją niewolnikom. Z czasem uprawy koki stały się dochodowym biznesem dla hiszpańskich właścicieli ziemskich, którzy podnieśli produkcję, aby zaspokoić rosnący popyt.

Liście koki miały i nadal mają ogromne znaczenie w kulturze i historii ludu Andów. Mimo, że roślina zyskała rozgłos we współczesnych czasach jako materiał źródłowy uzależniającej kokainy, koka nadal stanowi ważną część kultury andyjskiej. Nieprzetworzone liście z rośliny można spożywać, żuć lub zaparzać jako herbatę. Mieszkańcy używają koki do dziś, aby zwalczyć chorobę wysokościową oraz złagodzić ból i głód. Niektórzy nadal wierzą, że jej liście pomagają odczytać przyszłość.”

Na podstawie powyższego fragmentu i własnych przemyśleń odpowiedzcie na pytania:

W jakim celu ludy Andów wykorzystywały liście koka?

Czy liście koki mogą się kojarzyć z wyzyskiem ekonomicznym i nierównościami społeczną? Uzasadnijcie odpowiedź.

Czy ze względu na zawartość substancji narkotycznych powinno się zabronić stosowania liści koka w Ameryce Południowej? Uzasadnijcie odpowiedź.

Załącznik 3

Fragment artykułu o zjawisku przebudźcowania (www.nabea.pl)”

„Skąd bierze się nadmiar bodźców, atakujący układ nerwowy? W największym skrócie – odpowiada za nie nasza cywilizacja. Czyli wysoko uprzemysłowione i technicyzowane środowisko i życie w dużych skupiskach ludzkich. Układ nerwowy człowieka w XXI wieku jest przeciążony. Badacze szacują, że dziś w ciągu jednej doby twój mózg przyswaja tyle nowej wiedzy, ile kiedyś zdobyłby podczas całego życia!

Przebudźcowanie sprawia, że czujemy się zmęczeni i rozdrażnieni; może powodować apatię i napięciowe bóle głowy. Przystajemy działać efektywnie, popełniamy błędy. Na dłuższą metę nieustanne przebudźcowanie zwiększa ryzyko pojawienia się problemów ze zdrowiem, m. in. problemów psychicznych, z układem hormonalnym, zaburzeń trawienia, bezsenności, obniżenia nastroju i depresji.”

Na podstawie powyższego fragmentu i własnych przemyśleń odpowiedzcie na pytania:

Jakie elementy życia codziennego mogą wpływać na przebudźcowanie?

Czy dzisiejszy styl życia wymaga od nas przetwarzania dużej licznych informacji? Uzasadnijcie odpowiedź.

W jaki sposób radzicie sobie z przebudźcowaniem?

Czy osoba przebudźcowana może chętniej sięgać po środki psychoaktywne lub/i jest bardziej podatna na tzw. e-uzależnienia? Uzasadnijcie odpowiedź.